

**LLAURANT
UN FUTUR
SOSTENIBLE**

www.laurant.com

LLAURANT UN FUTUR SOSTENIBLE

Cap a un sistema alimentari just per a les persones i el planeta

Potencialitats transformadores de l'agroecologia a la província de Castelló

novessendes
fundació cívica

Autoria: Fundació Novessendes de la CV
Entrevistes: Alba Remolar Franch
Coordinació: Esther Paulo Fuertes
Disseny i maquetació: moebiuscreativa.es

Alguns drets reservats. Aquesta obra està sota una llicència de Creative Commons Atribució-NoComercialCompartirIgual 3.0 Organitzacions intergovernamentals
(CC BY-NC-SA 3.0 IGO <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/igo/deed.es>)

Un projecte de:

www.novessendes.org

info@novessendes.org

964 620 010

Facebook: [@novessendesfundacio](https://www.facebook.com/novessendesfundacio)

Instagram: [fundacio_novessendes](https://www.instagram.com/fundacio_novessendes)

Twitter: [@Novessendes](https://twitter.com/Novessendes)

Finançat per:

GENERALITAT
VALENCIANA

**SEMPRE
TEUA**

La teua llengua

Aquesta publicació ha sigut realitzada amb el suport financer de la Generalitat Valenciana. El contingut de la dita publicació és responsabilitat exclusiva de la Fundació Novessendes i no reflecteix necessàriament l'opinió de la Generalitat Valenciana.

Contingut

PRÒLEG	4
INTRODUCCIÓ	5
PROJECTES AGRÍCOLES	7
Horta del Rajolar	8
Paco Villalonga Lochridge	10
La Tosquilla	12
Punt d'Origen	14
Malærba	16
Olis Cuquello	18
ENTITATS SOCIALS	20
ONGD Pankara EcoGlobal	22
Associació Connecta Natura	24
UN SISTEMA AGROALIMENTARI INSOSTENIBLE	26
10 MOTIUS PER DONAR SUPORT A L'AGROECOLOGIA A CASTELLÓ	28
AGRAÏMENTS	50

Pròleg

La Fundació Cívica Novessendes és una organització que treballa per la millora de la qualitat de vida de les persones i la societat al nostre àmbit territorial. Donem suport a iniciatives ciutadanes i desenvolupem estratègies i activitats adreçades a eixe objectiu de millora comunitària, amb visió global per contribuir a un món millor.

Des de l'any 2015 duem a terme el projecte de l'Horta del Rajolar per reivindicar l'agricultura. Pensem que ha de ser possible la generació d'aliments de proximitat, saludables i sostenibles, alhora que dignifiquem el treball de qui cultiva el camp, actuant des del model agroecològic.

Actualment, combinem la producció d'hortalisses ecològiques, la cura i recuperació del sòl i de l'ecosistema agrícola, la conservació de la biodiversitat cultivada i les llavors locals, la recuperació de terrenys de cultiu abandonats, la inserció laboral, la formació en agroecologia i la sensibilització, amb el propòsit de sumar esforços cap a un canvi de model agrícola a la província de Castelló.

Esperem amb aquest treball ajudar a la visibilització d'iniciatives, que a escala local aporten exemples d'una economia col·laborativa compromesa amb les persones, la societat i la natura. Experiències que no tan sols cerquen el benefici econòmic, sinó que treballen pel Bé Comú.

Propostes a la província de Castelló que ajuden a recuperar la sobirania alimentària, fixar població, mantenir un ecosistema agrari sa i marcar un preu just als aliments; construint aliances entre qui produeix i qui consumeix. En definitiva, ciutadania activa que millora el territori.

Manolo Piquer Gumbau
President Fundació Novessendes

Introducció

La campanya Llaurant Un Futur Sostenible busca **visibilitzar iniciatives agrícoles** al llarg de la província de Castelló, que aposten per donar un valor afegit als seus productes. Afavorint la transformació de l'agricultura en una pràctica més justa i sostenible, que potencie la capacitat de decidir sobre la gestió dels aliments que es produeixen i es consumeixen, sobre l'ús de la terra i l'entorn natural.

Veiem necessari un procés territorial de reactivació i dinamització del sector agroalimentari de Castelló, que partisca de la mateixa ciutadania implicada, i que ajude a donar solucions contextualitzades a problemes locals. La creació conjunta de coneixements, combinant la ciència i els sabers tradicionals, pràctics i locals de les productores i productors del territori.

Per a la redacció del present document s'han fet servir les experiències i testimonis recollides en les entrevistes fetes durant les visites a diferents iniciatives de Castelló,

projectes socials i productius amb una visió agroecològica del sistema alimentari.

En les entrevistes han participat deu persones que formen part de quatre projectes de producció hortícola, i dos de cultius de secà i producció d'oli d'oliva de l'interior de Castelló. A banda, també s'ha comptat amb l'experiència de dues entitats socials que treballen al territori per la transformació del sistema agroalimentari. Les entrevistes s'han realitzat de forma col·lectiva i individual i es poden consultar a la web del projecte www.llaurant.com

En aquest document fem un resum i destaquem aquells aspectes que li donen un valor afegit als projectes visitats. Mostrem un argumentari dels beneficis de capgirar el model agrícola cap a un model sostenible que respecte a les persones, el territori i el medi ambient; generant una economia social, solidària i del bé comú.

Mira el vídeo
de campanya

Projectes Agrícoles

Horta del Rajolar

L'Horta del Rajolar és un projecte d'agroecologia promogut per la Fundació Novessendes, on es cerca un nou model d'agricultura basat en el benefici per a persones, que incentive el consum de proximitat i de productes de qualitat, sans i ecològics.

“Recuperem terrenys de l'horta tradicional abandonats, aportant solucions participatives, aprofitant els recursos comunitaris i generant un impacte positiu per a les persones i l'entorn. Integrem la Custòdia del Territori en el projecte, cedint terrenys a agricultors i agricultores de la zona per a cultivar amb criteris sostenibles, i fem accions de conservació de la biodiversitat i del patrimoni cultural de la zona. L'Horta del Rajolar és un espai comunitari de formació en agroecologia i de sensibilització ambiental.”

“El nostre fi és generar oportunitats de treball i desenvolupament local, a través d'una agricultura sostenible ambiental, social i econòmicament, que milloren el nostre entorn periurbà i ens oferisca a la ciutadania l'oportunitat d'un consum responsable i saludable.”

Municipi	Betxí
Nom de la persona entrevistada	Òscar Gorriz Ventura
Contacte	info@novessendes.org
Xarxes socials	www.hortadelrajolar.novessendes.org Facebook: Horta del Rajolar Intagram: hortarajolar
Superfície cultivada	0,7 ha
Data inici del projecte	2015
Productes cultivats	Hortalisses de temporada i plantes aromàtiques.
Tècniques de cultiu a destacar i bones pràctiques	Cobertes vegetals amb palla, plantació d'adob verd, rotacions i associacions de cultius, recuperació de llavors tradicionals, barreres de biodiversitat amb plantes aromàtiques i culinàries com a reservori de fauna auxiliar, hotels d'insectes i refugis per als depredadors, reaprofitament de la matèria vegetal per a compostar.

Vols llegir
l'entrevista
completa?

Paco Villalonga

Paco Villalonga té un hort destinat a la producció d'hortalisses i fruita de temporada, de proximitat i de venda directa en l'Alcora. L'objectiu de Paco és conservar varietats i cultius locals, seguint les pràctiques de cultiu de l'agricultura regenerativa, donant a conèixer les varietats tradicionals, proporcionant un producte de la màxima qualitat, respectant l'entorn, de manera sostenible i treballant amb el medi ambient com un aliat.

Per a aquest productor de l'Alcora, la recuperació de varietats tradicionals, cultivades de manera sostenible, representa alguna cosa així com un treball de memòria històrica amb la terra.

Tres són els aspectes fonamentals d'aquesta iniciativa: Una manera de rescatar la diversitat de cultius autòctons enfront de l'homogeneïtzació de productes que imposa la llei del màxim benefici del mercat. Una manera d'arribar directament a les persones consumidores i sortejar als intermediaris, per a aconseguir un preu just. Una manera de respectar el sòl i l'ecosistema.

Municipi	Alcora
Nom de la persona entrevistada	Paco Villalonga Lochridge
Contacte	fvillalonga@yahoo.com
Superfície cultivada	0,4 ha
Data inici del projecte	2011
Productes cultivats	Hortalisses de temporada.
Tècniques de cultiu a destacar i bones pràctiques	Tècniques d'agricultura regenerativa i permacultura. No llaurar, plantació d'adob en verd, flora auxiliar, associació i rotació de cultius, cobertes vegetals, cultiu biointensiu, reaprofitament de la matèria vegetal per a compostar, recuperació de varietats i cultius tradicionals.

**Vols llegir
l'entrevista
completa?**

La Tosquilla

En el cor de la marjal de Nules, en la Plana Baixa, naix el **projecte d'agricultura de proximitat La Tosquilla**. On cultiven productes de temporada, hortalisses i cítrics, de manera tradicional i sostenible, fan collita diària i venda directa.

Cristina Celades està al capdavant del projecte i té molt clar els trets que el defineixen:

“**És agricultura de proximitat nua i crua. Cultivar i vendre directament a la porta de casa, de tu a tu, sense artificis. Aconseguir un preu raonable, sense intermediaris, i que la gent menge de temporada.**”

Cristina va veure una manera de viure, que després la va captivar.

“**M'he adonat que estic molt feliç, estic molt a gust, i a la gent que li venc la passe al nostre terreny; estic convencent a la gent.**”

Ofereixen productes de qualitat i frescor, recuperant sabors i varietats oblidades, obtenint un preu just i una agricultura sostenible.

Municipi	Nules
Nom de la persona entrevistada	Cristina Celades Zamora
Contacte	info@latosquilla.com
Xarxes socials	www.latosquilla.com Facebook: <i>la Tosquilla</i> Instagram: <i>la_tosquilla</i> Canal YouTube: <i>la Tosquilla</i>
Superfície cultivada	6 ha
Data inici del projecte	2017
Productes cultivats	Hortalisses de temporada i cítrics.
Tècniques de cultiu a destacar i bones pràctiques	Rotació de cultius, guaret, plantació d'adob verd.

**Vols llegir
l'entrevista
completa?**

Punt d'Origen

Vols llegir
l'entrevista
completa?

Punt d'Origen és un projectes d'agricultura ecològica d'hortalisses de temporada i venda directa, situat en la Plana Baixa, als termes de Vila-real i Borriana.

El projecte de **Vicent Rubert** naix per la crisi que va haver-hi el 2008.

“En aquell moment em vaig plantejar un canvi de professió, i com la terra **sempre m'havia agradat i sempre he tingut eixe interès per l'agroecologia** i pels sistemes agroecològics, vaig decidir fer un curset. I després del curset, una cosa va dur a l'altra, i vaig començar a plantar en pla cultiu familiar”.

Va ser en 2018 quan Vicent es va plantejar fer-se autònom i dedicar-se a l'agricultura ecològica fundant l'empresa Punt d'origen.

“A poquet a poquet he anat creixent. Jo no vinc de família llauradora i ha sigut començar de zero: arrendament de terres, haver de trobar eines i a poc a poc anar posant-me en el tema”, confessa.

Municipi	Vila-real i Borriana
Nom de la persona entrevistada	Vicent Rubert Pruñonosa
Contacte	puntdorigen@outlook.es
Xarxes socials	Facebook: Punt D'Origen Instagram: puntdorigen Twitter: @puntdorigen
Superfície cultivada	0,4 ha
Data inici del projecte	2018
Productes cultivats	Hortalisses de temporada.
Tècniques de cultiu a destacar i bones pràctiques	Rotació de cultius.

Malærba

Des de Malærba són conscients que van heretar **una forma insostenible de relacionar-se amb la terra i d'entendre el treball agrari**, i van comprendre que havien de capgirar aqueixa tradició. Aplicant els valors de **l'agricultura regenerativa**, van emprendre el projecte **Malærba** a Benlloc, en el qual **practiquen una agricultura sostenible, respectuosa amb el territori**.

“La riquesa d'un territori habita en la seua història, la seua gent i la seua terra. En Malærba produïm aliments de secà acompanyant les terres ermes en el seu camí de regeneració. Recuperem bancals oblidats i varietats autòctones i ho fem respectant al màxim l'arbre, el seu entorn i el ritme de la natura.”

“Practiquem l'agricultura regenerativa amb l'actitud d'aprenents d'un dels oficis més antics de la humanitat i ho fem des de Benlloc, amb admiració pels que ens han precedit i amb la rebel·lia de qui vol construir un demà innovador i més just.”

Municipi	Benlloc
Nom de les persones entrevistades	Alba Cebrián Jiménez Ferran Mestre Queral Roger Zaragoza Ripoll
Contacte	info@malaerba.com
Xarxes socials	www.malaerba.com Instagram: som.malaerba Twitter: som_malaerba
Superfície cultivada	20 ha
Data inici del projecte	2020
Productes	Productes de secà: olives, ametlles i garrofes. Transformació: oli d'oliva verge.
Tècniques de cultiu a destacar i bones pràctiques	Agricultura regenerativa: evita el llaurat excessiu, utilitza coberta vegetal, no ús de químics...

**Vols llegir
l'entrevista
completa?**

Olis Cuquello

En Olis Cuquello produeixen i comercialitzen **olis d'oliva verge extra de varietats tradicionals de la Jana i el Maestrat** (Cuquello, Farga, Villalonga, Canetera, Serrana d'Espadà, Llumet), i oli d'oliva verge extra ecològic, però també fan activitats d'oleoturisme com la visita a les oliveres mil·lenàries, tastos d'olis a l'aire lliure i altres activitats agràries.

El respecte al medi ambient, el tracte directe amb qui consumeix els seus productes, la **protecció del patrimoni arquitectònic i arbori mil·lenari** i la **revitalització social i econòmica** d'una zona, el Maestrat, que sofreix despoblament, són els seus senyals d'identitat en tot aquest procés. Treballen, en definitiva, amb un horitzó d'agricultura sostenible, aportant un **benefici, tant mediambiental com social**, a l'entorn en el qual resideixen.

“Un dels nostres objectius principals és tindre una molt bona cura del sòl i per això treballem en cobertes vegetals, i en pràctiques innovadores com el compost de pinjolada”

Vols llegir
l'entrevista
completa?

Municipi	la Jana
Nom de les persones entrevistades	Maria Luz Garcia Gual Àlex Vilanova Pla Juan Luis Boix Branchat
Contacte	info@oliscuquello.com
Xarxes socials	www.oliscuquello.com Facebook: Olis Cuquello Instagram: olis_cuquello Twitter: @OlisCuquello
Superfície cultivada	100 ha
Data inici del projecte	2013
Productes	Transformació: oli d'oliva verge extra i oli d'oliva verge extra ecològic.
Tècniques de cultiu a destacar i bones pràctiques	Conservació de varietats d'oliveres tradicionals, cobertes vegetals sembrades i espontànies, compost de pinyolada.

Entitats Socials

ONGD Pankara EcoGlobal

La ONGD Pankara EcoGlobal es va constituir l'any 2012, promoguda per un equip transdisciplinari de persones procedents de diversos àmbits formatius i professionals amb experiència en Cooperació al Desenvolupament, projectes mediambientals i en pràctiques agrícoles sostenibles, tant en el sector públic com privat, que han unit les seues energies i coneixements.

La cooperació internacional, el desenvolupament rural, l'educació per al desenvolupament, la incidència política i la formació, són les seues principals eines de treball. Totes elles dirigides a la defensa i promoció del dret a la sobirania alimentària i la reforma agrària, sota un enfocament agroecològic, en la cerca de l'equitat, la justícia social i un desenvolupament humà i més sostenible, reduint els impactes en el medi ambient, la pobresa i les desigualtats, sobretot de les persones més vulnerables en països estructuralment empobrits.

Des de la seua fundació han dut a terme diferents projectes de cooperació al desenvolupament i activitats d'educació al desenvolupament i sensibilització, tant en l'àmbit internacional, com en l'àmbit provincial i a la ciutat de Castelló.

Vols llegir
l'entrevista
completa?

Municipi	Vila-real
Nom de les persones entrevistades	Vicent Robles Suliano Oscar Climent Nacher
Contacte	pankaraecoglobal@gmail.com
Xarxes socials	www.pankara.uji.es Facebook: ONG Pankara EcoGlobal Instagram: pankaraecoglobal
Data inici del projecte	2012
Tipus de projecte	ONGD, Cooperació internacional i àmbit autonòmic

Associació Connecta Natura

La missió de l'Associació Connecta Natura és **contribuir a la transició del sistema agroalimentari** cap a una gestió sostenible del nostre entorn natural i dels sistemes agrícoles, i treballar per mantenir un món rural viu i actiu.

Els objectius de l'associació són **sensibilitzar, recuperar i conservar la biodiversitat cultivada valenciana, la conservació de la biodiversitat silvestre**, actuar en el desenvolupament rural agroecològic, promoure l'agroecologia i l'educació i sensibilització ambiental.

Utilitzen l'agroecologia com a **eina de dinamització rural, preservant la cultura i els paisatges rurals i promovent la seua agrobiodiversitat**. També desenvolupen activitats d'educació ambiental per conscienciar sobre la importància de transformar tant els models agrícoles com els nostres hàbits de consum, per mitigar el canvi climàtic i la degradació del medi ambient i aconseguir un desenvolupament més sostenible.

Les principals eines que fan servir són: **la custòdia del territori, l'educació ambiental i la participació ciutadana, tant en el treball de voluntariat com per a la co-generació de coneixement i creació de xarxes**.

Vols llegir
l'entrevista
completa?

Municipi	Vall d'Alba
Nom de les persones entrevistades	Laia Baró Gómez Alejandro Aguilar Català Darío Fornas Pérez Pau Agost Andreu David Navarro Miró
Contacte	info@connectanatura.org
Xarxes socials	www.connectanatura.org Facebook: Connecta Natura Instagram: connectanatura Twitter: @ConnectaNatura
Data inici del projecte	2014
Tipus de projecte	Associació d'àmbit autonòmic

Un Sistema Agroalimentari

Insostenible

En l'actualitat ens enfrontem a una crisi global econòmica, social i ambiental, i el sistema alimentari no n'està al marge. Com assenyalen diferents institucions i organitzacions, l'actual model d'agricultura industrial basa la seua competitivitat en l'autoexploració dels recursos laborals i ecològics locals, sense generar aliments de qualitat, provocant greus impactes en els àmbits mediambiental, social i econòmic (CERAI, 2020).

Aquest sistema agro-industrial ha transformat l'agricultura en una activitat que depén de fertilitzants de síntesis, de pesticides i d'energia fòssil. A més a més, no té en compte la dimensió sociocultural, ni els drets laborals, mantenint una relació externa amb qui produeix. L'exclusió de les dones de la producció agrària; la pèrdua de superfície de cultiu, vinculada al procés de despoblació rural de l'interior; la situació desfavorable de l'agricultura familiar davant les grans explotacions; els preus injustos per a qui produeix i l'empobriment de les zones rurals són alguns dels impactes socials més destacats.

Per altra banda, ens trobem amb una agricultura poc competitiva, basada en una economia extractivista, orientada als mercats globals. On es produeixen aliments barats per a una agroindústria de gran escala i deslocalitzada, que, al seu torn, obté elevats valors afegits degradant els recursos socials i ecològics dels llocs de producció. Cadenes globals de subministraments que cada cop demanden més capital i infraestructures, excloent els xicotets projectes productius i allunyant a les persones productores de les consumidores, privant-les així de la presa de decisions sobre la seua alimentació.

En definitiva, produint aliments a costa d'expulsar a agricultores i agricultors de les seues terres, de destruir la naturalesa i d'escalforar el planeta (Ecologistes en Acció, 2019).

Quan et fiques en aquest món et donés compte que realment hi ha una degradació de sòls, una degradació de tot el sistema que envolta el cultiu. I eres molt més conscient dels beneficis que l'agroecologia aporta, per això realment et poses més seriosament en tot açò.

(Mª Luz, Olis Cuquello, la Jana)

*L'agroecologia és necessària! No tenim una altra cosa, **no tenim un altre planeta.** A la gent li costa molt entendre-ho, amb les presses mirem la comoditat, i la comoditat en l'agricultura ens ix cara, ens l'estem carregant.*

(Cristina, La Tosquilla, Nules)

10 Motius

Com fer la transició cap a un sistema alimentari socialment just, econòmicament viable i mediambientalment sostenible a la província de Castelló?

Durant les entrevistes s'han assenyalat alguns punts clau de com aquests projectes agrícoles que busquen produir aliments saludables amb **pràctiques respectuoses amb el medi, les persones i el territori**, contribueixen a una agricultura més solidària, més justa i del bé comú, i que ens ajuda a recuperar la sobirania sobre la presa de decisions en la cadena alimentària.

Aquestes iniciatives d'agricultura local i sostenible ens donen 10 motius pels quals és essencial fer aquest canvi de model agrícola.

Per donar suport a l'Agroeco

*"Busquem tècniques innovadores, però que siguin **respectuosos amb el medi ambient** i, que no es basen en una agricultura que esgoti els recursos naturals."*

(Juan Luis, Olis Cuquello, la Jana)

ologia a Castellò

“Més enllà d’aconseguir aliments, estem cuidant la terra.”

**(Alba Cebrián,
Malaerba, Benlloc)**

“L’agroecologia és un sistema de producció i de comercialització que va més enllà de l’agricultura ecològica. La comercialització en canals curts de proximitat i un procés econòmic sostenible des del punt de vista de salaris, des del punt de vista mediambiental i des del punt de vista, sobretot a zones amb problemes de despoblament, de crear llocs de treball.”

(Àlex Vilanova, Olis Cuquello, la Jana)

“Senc que és el camí correcte. Pels valors que l’envolten, la conservació del sòl, de la fauna, per salut i perquè és la manera de poder fer venda directa..”

(Paco Villalonga, Alcora)

Motiu 1

consum de proximitat

Reduir la Petjada Ecològica

La petjada ecològica és un indicador de sostenibilitat per mesurar el nostre impacte sobre el planeta, és la superfície ecològicament productiva necessària per a produir els recursos que consumim, així com la necessitat d'absorbir els residus que generem.

Els canals curts de comercialització redueixen les llargues cadenes de distribució, reduint les despeses energètiques, la pol·lució associada al transport, el malbaratament d'aliments i l'envasat dels productes.

*“Pel que fa al consum, caldria **comprar directament a les productores, fer un consum conscient de productes de proximitat i reduir la generació de residus innecessaris: com els envasos de plàstic, comprar productes artesans que tinguen a darrere unes condicions laborals justes i reducció del malbaratament alimentari.**”*

*(Associació Connecta Natura,
Vall d'Alba)*

*“Quan busquem una distribució de proximitat, de circuit curt, **evitem aquestes llargues cadenes de transport i el desaprofitament d'aliments.**”*

(Roger, Malaerba, Benlloc)

*“L'avantatge de vendre producte prop és que es redueixen els costos. Mediambientalment, **és la manera de gastar menys energia**, com a més prop de casa vens el producte menys gasolina gastes. I després, des del punt de vista de tramitació burocràtica, si has d'enviar un paquet a Europa, perds més diners en fer papers, a vegades, que no els que et retornen. En tots els nivells: **és més còmode, més fàcil i més rendible.**”*

(Àlex, Olis Cuquello, la Jana)

Motiu 2

productes frescos

Productes amb un Punt de Maduració Òptima

La venda d'aliments de proximitat i temporada permet **collir els productes en el seu punt òptim de maduració**, evitant la maduració artificial i els llargs períodes en cambres frigorífiques. A més a més de ser productes frescos i més saborosos, aquestes fruites i verdures presenten una major concentració de vitamines, minerals i nutrients.

“Servim els productes en pobles pròxims, i llavors és recol·lecció de productes i lliurament immediat, bàsicament. Entre altres beneficis, a part de reduir la petjada ecològica considerablement, és **la qualitat dels productes acabats d'agafar del camp** i arribats a la taula. Les persones poden assaborir aquesta riquesa dels aliments frescos que produïm.”

(Òscar, Horta del Rajolar, Betxí)

“És **agricultura de proximitat nua i crua**. Cultivar i vendre directament a la porta de casa, de tu a tu. Tornem una miqueta a ficar-li a la gent els peus a la terra. Ensenyar-li a la gent què és l'agricultura, hi ha gent que ha crescut sense contacte amb la terra.”

(Cristina, La Tosquilla, Nules)

Motiu 3

preu just

Un preu just per a les persones agricultores

Per a fixar un preu just als productes cal tindre en compte diferents factors (hores de treball, materials, la climatologia...) que de vegades és difícil quantificar. La venda directa permet a qui produeix fixar un preu més just, i no dependre de les fluctuacions del mercat.

“Per a fixar un preu just cal tindre en compte el temps que comporta de plantació, la durada del cicle del cultiu, tota la feina física que has de fer.”

(Cristina, La Tosquilla, Nules)

“Cal valorar l'esforç que comporta, i els riscos que corres. Des que poses la llavor fins que tens la collita hi ha molta feina. Hi ha molt de risc, depens del temps, passen moltes coses. I tot aquest risc va a càrrec de l'agricultor.”

(Paco, Alcora)

“No és el mateix haver de buscar un intermediari que vengui el teu producte, que vendre tu directament a la gent, el benefici augmenta.”

(Vicent, Vila-real)

“Aquests productes no poden competir mai amb un producte convencional, per la forma que estan produïts. Llavors, aquest valor afegit, que no solament és alimentari, sinó que és ambiental i de benestar social, no es reconeix. I és una cosa que hauria d'estar present en el preu dels aliments, perquè estem fent alguna cosa per preservar la nostra terra.”

(Òscar, Horta del Rajolar, Betxí)

Motiu 4

economia local

Una economia més justa i solidària

Establir relacions justes amb qui els compra, qui els proveïx de materials i tot l'entorn que els envolta, és una de les claus del perquè aquestes iniciatives contribueixen al desenvolupament local, a fixar població al territori i a un model econòmic més just i sostenible.

"L'agroecologia persegueix papers multifuncionals per a l'agricultura, promou la justícia social, nodreix la identitat i la cultura, i reforça la viabilitat econòmica de les zones rurals. Per tant, baix aquesta premissa aquestes qüestions ja són inherents a la mateixa definició d'agroecologia, que inclou principis alineats amb el comerç just."

(Pankara)

"La nostra empresa no és un ens aïllat en la societat, ni en el seu entorn, forma part d'aquest entorn. Som molt conscients que cal cuidar a aquest entorn, entenent l'entorn des dels camps, des de la gent que ens cedeix els camps, els nostres clients, proveïdors..."

(Ferran, Malaerba, Benlloc)

"Sempre que mous l'economia de proximitat, la que està al teu voltant, és molt més just perquè ajudes a la gent que està a prop teu.."

(Vicent, Punt d'origen)

"En crear economia local estàs enfortint els comerços més pròxims, estàs creant cadenes curtes de subministraments d'aliments. I afavoreixes a una economia, tant socialment com professionalment, de cara a les persones que ens dediquem a això. I també la contribució mediambiental que fem a l'espai en el qual vivim".

(Òscar, Horta del Rajolar, Betxí)

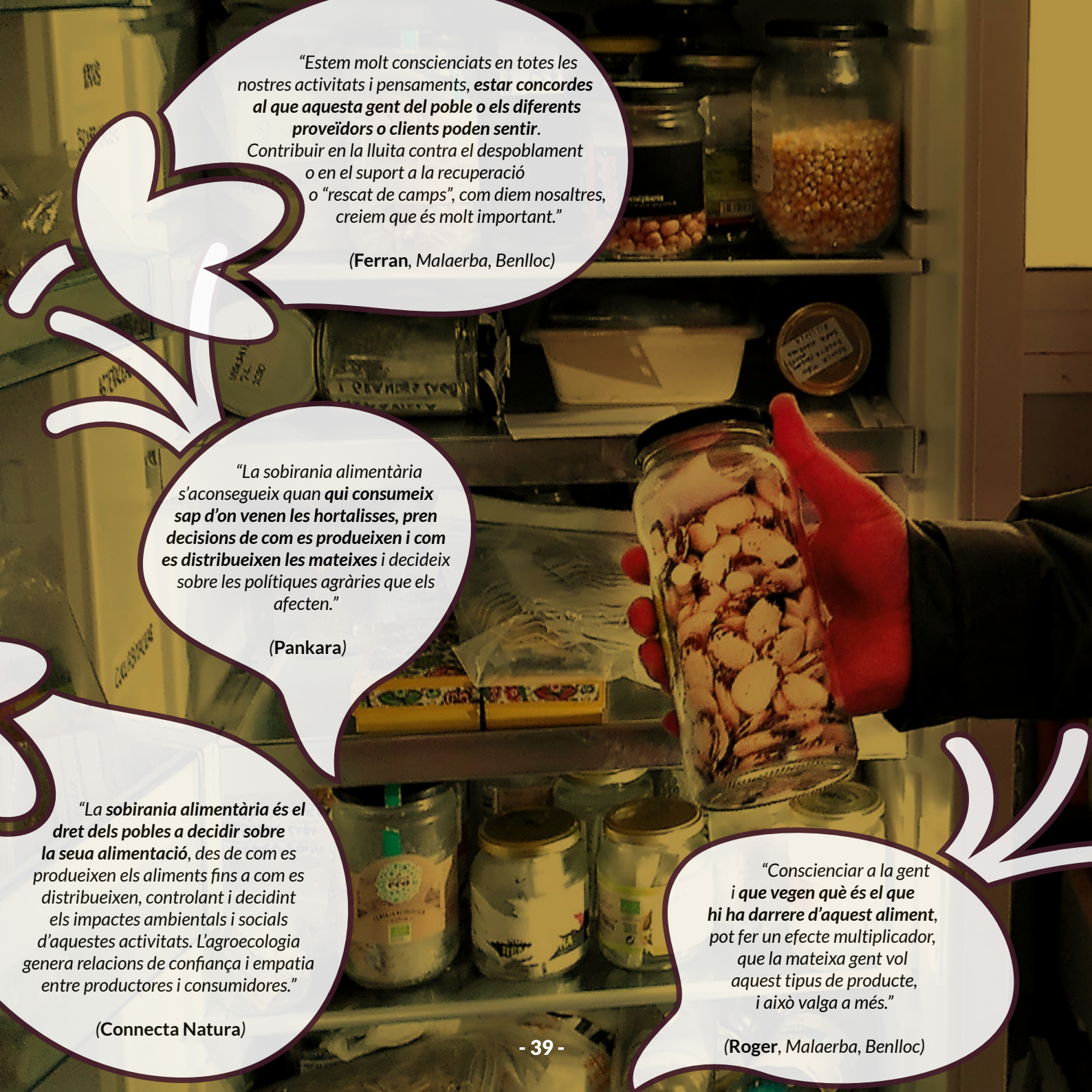
Motiu 5

#Sobirania Alimentària

Recuperar la Sobirania Alimentària

Amb la venda directa a propes qui consumeix i qui produeix, creant sinergies de treball i recuperant la sobirania sobre la presa de decisions en la cadena alimentària.

*“Estem molt conscienciats en totes les nostres activitats i pensaments, **estar concordes al que aquesta gent del poble o els diferents proveïdors o clients poden sentir.***

Contribuir en la lluita contra el despoblament o en el suport a la recuperació o “rescat de camps”, com diem nosaltres, creiem que és molt important.”

(Ferran, Malaerba, Benlloc)

*“La sobirania alimentària s’aconsegueix quan **qui consumeix sap d’on venen les hortalisses, pren decisions de com es produeixen i com es distribueixen les mateixes i decideix sobre les polítiques agràries que els afecten.**”*

(Pankara)

*“La sobirania alimentària és el **dret dels pobles a decidir sobre la seua alimentació, des de com es produeixen els aliments fins a com es distribueixen, controlant i decidint els impactes ambientals i socials d’aquestes activitats. L’agroecologia genera relacions de confiança i empatia entre productores i consumidores.**”*

(Connecta Natura)

*“Conscienciar a la gent i que vegem **què és el que hi ha darrere d’aquest aliment, pot fer un efecte multiplicador, que la mateixa gent vol aquest tipus de producte, i això valga a més.**”*

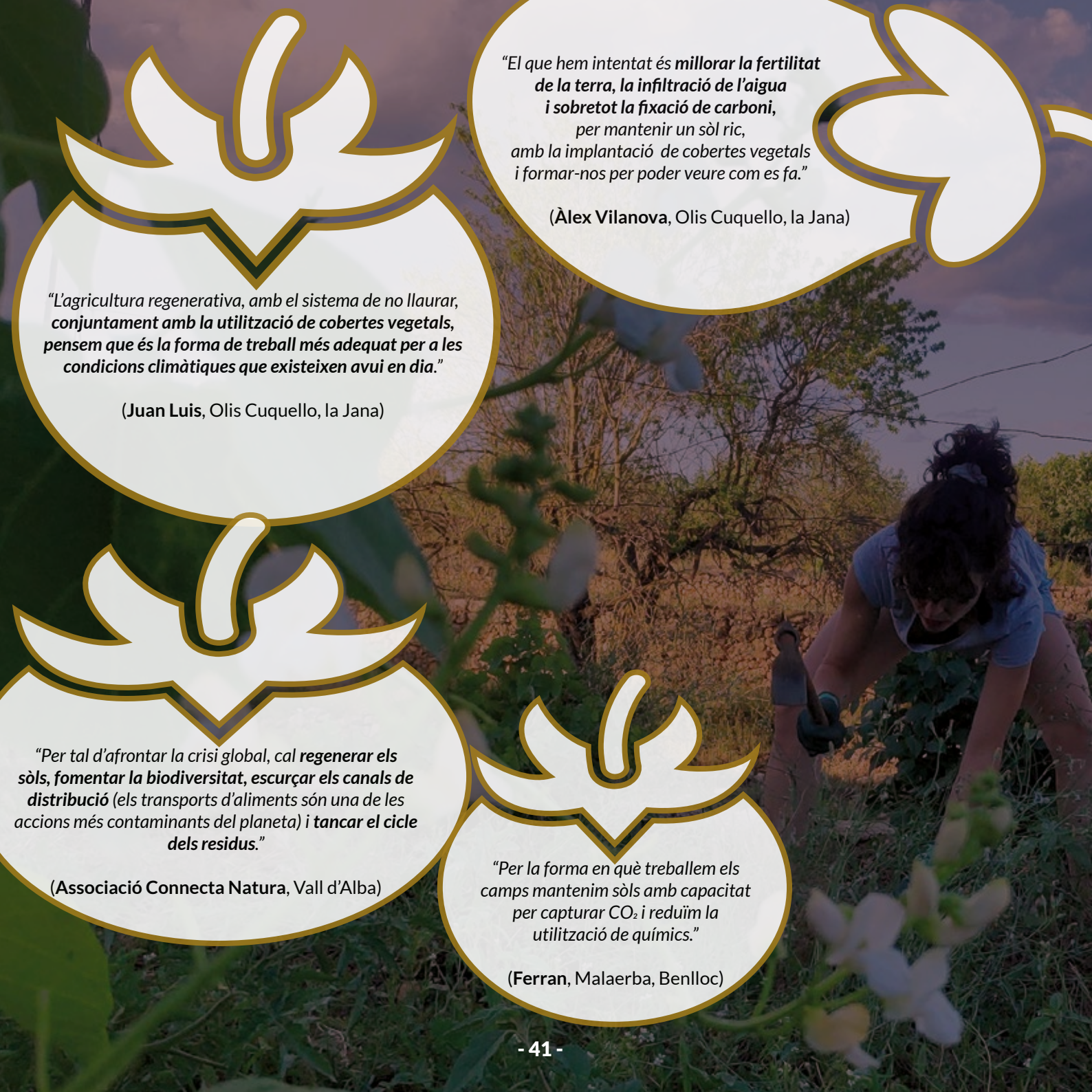
(Roger, Malaerba, Benlloc)

Motiu 6

canvi climàtic

Reduir l'impacte del canvi climàtic

El sòl exerceix un paper important en la captura i l'emmagatzematge de carboni en forma de matèria orgànica, i les pràctiques agrícoles intensives tendeixen a degradar el sòl cultivable i a erosionar el seu contingut en matèria orgànica. **Les pràctiques d'agricultura regenerativa, com no llaurar o l'aplicació de cobertes vegetals, són claus per a mantenir la capacitat d'absorbir CO₂ del sòl.**

A woman with dark hair tied back, wearing a blue t-shirt and dark pants, is bent over in a field, working with plants. The background shows trees and a clear sky. Overlaid on the image are four stylized tomato shapes with white outlines and a yellow border. Each tomato contains a quote in Catalan. The top-left tomato is the largest, the top-right is smaller, the bottom-left is medium-sized, and the bottom-right is the smallest.

“L’agricultura regenerativa, amb el sistema de no llaurar, conjuntament amb la utilització de cobertes vegetals, pensem que és la forma de treball més adequat per a les condicions climàtiques que existeixen avui en dia.”

(Juan Luis, Olis Cuquello, la Jana)

*“El que hem intentat és **millorar la fertilitat de la terra, la infiltració de l’aigua i sobretot la fixació de carboni**, per mantenir un sòl ric, amb la implantació de cobertes vegetals i formar-nos per poder veure com es fa.”*

(Àlex Vilanova, Olis Cuquello, la Jana)

*“Per tal d’afrontar la crisi global, cal **regenerar els sòls, fomentar la biodiversitat, escurçar els canals de distribució** (els transports d’aliments són una de les accions més contaminants del planeta) i **tancar el cicle dels residus.**”*

(Associació Connecta Natura, Vall d’Alba)

“Per la forma en què treballem els camps mantenim sòls amb capacitat per capturar CO₂ i reduïm la utilització de químics.”

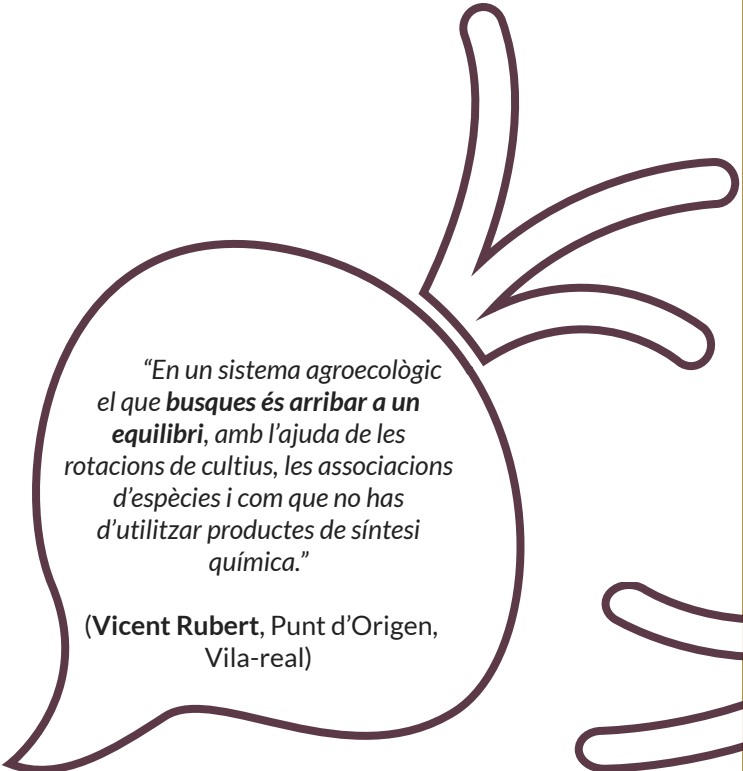
(Ferran, Malaerba, Benlloc)

Motiu 7

crisi global # destrucció d'hàbitats
pèrdua de biodiversitat

Contribuir a fomentar la biodiversitat i conservar la natura

A banda de la cura del sòl, el sistema d'adobament, les cobertes i les barreres vegetals i la rotació de cultius són algunes de les tècniques que fan servir per a contribuir a mantenir un ecosistema equilibrat. Accions que ajuden a fer front a la crisi global i l'emergència climàtica a la qual ens enfrontem, **mitigant la pèrdua de biodiversitat, la destrucció dels hàbitats** i ajudant a adaptar-nos al canvi climàtic.

“En un sistema agroecològic el que busques és arribar a un equilibri, amb l'ajuda de les rotacions de cultius, les associacions d'espècies i com que no has d'utilitzar productes de síntesi química.”

(Vicent Rubert, Punt d'Origen, Vila-real)

“Quan tirem pesticides o adobs químics, el que fem és matar tot el que hi ha en la terra, tota aquesta diversitat i vida que hi ha per damunt i per sota del sòl. En actuar d’una altra manera, justament, l’equilibri natural pot aflorar, i llavors veus en els camps ocells, tota mena d’insectes... i al final això és la biodiversitat.”

(Roger, Malaerba, Benlloc)

“Aquest tipus d’agricultura permet no solament extreure fruits i aliments, sinó que a més permet cuidar i respectar la terra en la seua biodiversitat, en la seua complexitat i al ritme que la naturalesa precisa.”

(Alba Cebrián, Malaerba, Benlloc)

“Pensem en poder fer l’extracció del cultiu, sense esgotar la capacitat productiva de les parcel·les, sense esgotar el medi ambient, i sense contaminar-lo amb productes de síntesis o amb algun tipus de pràctica que vaja disminuint la fertilitat del sòl. L’agricultura, al capdavall, és una pràctica que se sustenta dins del medi, és una gestió ecològica, és una gestió mediambiental.”

(Juan Luis, Olis Cuquello, la Jana)

Motiu 8

igualtat de gènere

Afavorir la igualtat de gènere en l'agricultura

La desigualtat de gènere i l'exclusió de la dona en la producció agrària, és un dels impactes socials al qual ens enfrontem en l'actual sistema alimentari. Durant les entrevistes s'han identificat algunes de les claus d'aquesta desigualtat, una de les principals l'**assignació tradicional de rols que invisibilitza el paper de la dona** i la fica en un lloc menys rellevant, sense oblidar-nos de la masculinització del sector i la dificultat de l'**accés als recursos**.

Entre els **reptes** per a fer front a aquestes desigualtats que s'han identificat durant les entrevistes, podem destacar: la necessitat de "sentir-se representades i respectades des de la diversitat de fer, veure i sentir el món"; el repartiment equitatiu dels rols de treball; el reconeixement de la importància dels treballs de cura; la necessitat de repensar les noves masculinitats; la falta d'ajudes a les dones que es dediquen al sector primari i la falta de serveis al món rural.

“El paper de la dona en el món rural ha estat silenciats, apartat i exclòs a casa o en treballs menys valorats.”

(Ferran, Malaerba, Benlloc)

“Històricament i socialment ha sigut una feina oficialment més reconeguda per als hòmens. Les dones sempre han estat vinculades, han estat fent la mateixa faena o complementària a la dels hòmens, encara que no han estat reconegudes oficialment. Han estat delegades a la feina de casa i de la cura dels familiars.”

(Mª Luz, Olis Cuquello, la Jana)

“L'agroecologia obliga a qüestionar-se tots els àmbits de la nostra vida i, per tant, també les relacions de gènere i apoderament de la dona en el medi rural.”

(Pankara, Vila-real)

“Les dones han estat relacionades amb l'agricultura i amb el món rural des dels inicis d'aquest. No obstant això, a la dona se l'ha vist com una ajudant, a la qual no se li ha donat la possibilitat de coordinar aquestes terres, de formar part de les decisions importants, ni tampoc d'estar remunerades econòmicament per allò que feien.”

(Alba Cebrián, Malaerba, Benlloc)

“En tots els processos agraris, encara que el cap visible sempre siga un home, les dones sempre han tingut un paper fonamental i vital. Ens han permès treballar als homes afrontant les càrregues familiars; han treballat sempre tant a casa, com al camp. No se m'ocorre cap tasca que es feia al camp en la qual no participara la dona.”

(Juan Luis, Olis Cuquello, la Jana)

Motiu 9

biodiversitat cultivada
llavors i varietats tradicionals

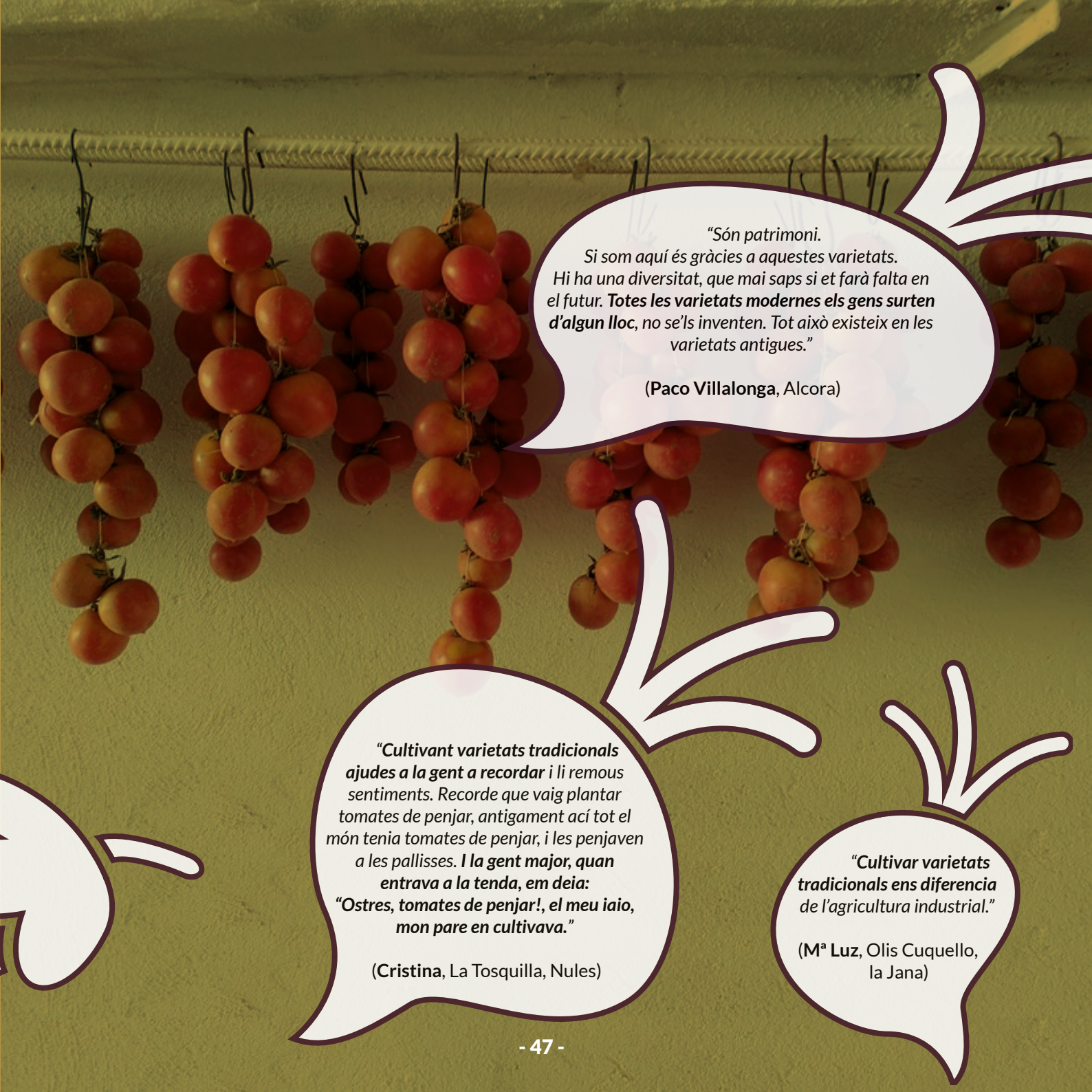
Protegir i recuperar les varietats tradicionals

Les varietats tradicionals són una assegurança per afrontar la crisi alimentària i salvaguardar l'agricultura enfront del canvi climàtic. Però dia a dia es perden varietats hortícoles, per no parlar de l'espoli d'arbres mil·lenaris que s'ha produït durant anys a l'interior de Castelló.

Diferents són els motius que motiven a les persones entrevistades a conservar aquestes varietats que durant anys les nostres avantpassades han seleccionat i cultivat. La conservació de la **variabilitat genètica** per garantir la seguretat alimentària; que són **varietats més adaptades** al sòl, les temperatures i la regulació de l'aigua que requereix el nostre clima; i la **conservació del nostre patrimoni agrari i cultural**.

*“Una de la importància més gran que tenen les varietats locals és la resistència, i l'**adaptabilitat que tenen al nostre clima**. Estan més adaptades als cicles diürns i nocturns i temperatures que tenim aquí.”*

(Òscar Gorriz, Horta del Rajolar, Betxí)

*“Són patrimoni.
Si som aquí és gràcies a aquestes varietats.
Hi ha una diversitat, que mai saps si et farà falta en
el futur. **Totes les varietats modernes els gens surten
d’algun lloc, no se’ls inventen. Tot això existeix en les
varietats antigues.”***

(Paco Villalonga, Alcora)

*“**Cultivant varietats tradicionals
ajudes a la gent a recordar i li remous
sentiments. Recorde que vaig plantar
tomates de penjar, antigament ací tot el
món tenia tomates de penjar, i les penjaven
a les pallisses. I la gent major, quan
entrava a la tenda, em deia:
“Ostres, tomates de penjar!, el meu iaio,
mon pare en cultivava.”***

(Cristina, La Tosquilla, Nules)

*“**Cultivar varietats
tradicionals ens diferencia
de l’agricultura industrial.”***

**(Mª Luz, Olis Cuquello,
la Jana)**

Motiu 10

Bé Comú

Contribuir al Bé Comú

En definitiva, iniciatives que fomenten un model productiu amb impacte positiu, que té en compte a les persones, la comunitat i el territori; basat en principis i valors com la justícia social, la dignitat humana, la sostenibilitat ecològica i la transparència i la participació democràtica.

“Les zones rurals amb uns projectes adequats, ben pensats i ben elaborats, tenen una opció totalment viable i realment ajuden a fer que la gent continue vivint als municipis i ajudem a mantenir el paisatge tal com el coneixem. O almenys, que amb les nostres pràctiques no l’empitjorem. Al contrari, és intentar millorar-lo, sent conscients i respectant el medi ambient.”

(Àlex, Olis Cuquello, la Jana)

*“Saber que **les nostres decisions respecte al consum són un acte polític molt important** i intentar ser conscients a l’hora d’**elegir quin producte ens portem a casa.**”*

*(Associació Connecta Natura,
Vall d’Alba)*

*“Al final, els objectius que ens marquem d’alguna manera **no són els d’obtenir una màxima rendibilitat econòmica.** Òbviament, volem guanyar-nos la vida fent això, però ens marquem moltes metes que **no tenen res a veure amb la rendibilitat econòmica** i que sí que van enfocats a canviar això que veiem en la societat que no ens agrada o que veiem que no funciona.”*

(Roger, Malaerba, Benlloc)

*“El repte també està a **adaptar tot el món rural a qualsevol: abracem la diversitat des del món rural. És el moment de fer-ho, perquè és una eina molt eficaç per a fer que el món rural pugui tornar-se a poblar.**”*

(Alba Cebrián, Malaerba, Benlloc)

Agraïments

Aquesta publicació no seria possible sense les persones que han participat en les **entrevistes i les entitats que han donat suport al projecte.**

Gràcies a: Paco Villalonga Lochridge, Cristina Celades Zamora, Vicent Rubert, Alba Cebrián Jiménez, Ferran Mestre Queral, Roger Zaragoza Ripoll, Maria Luz Garcia Gual, Àlex Vilanova Pla, Juan Luis Boix Branchat, Òscar Gorriz Ventura, Marc Seguer Moya, José Orozco Gómez, Ramón López Martínez, Vicent Robles Suliano, Oscar Climent Nacher, Laia Baró Gómez, Alejandro Aguilar Català, Darío Fornas Pérez, Pau Agost Andreu, David Navarro Miró, Vicent Tortosa Edo, Susana Gordo Garcia, Fina Almela Mollar, Nando Vidal Aguilar, La UNIÓ de Llauradors i Ramaders, Cuinatur Activa SL, Plataforma per la Sobirania Alimentària del P.V., Biopenyagolosa COOP. V., Pablo Vintimilla Martínez, Màster Universitari en Cooperació al Desenvolupament de la UJI, ONGD PANKARA EcoGlobal, Associació Connecta Natura, Xarxa d'Agroecologia de Castelló, Regidoria de Medi Ambient de l'Ajuntament de Betxí, Associació Perifèries del Món.

LLAURANT
**UN FUTUR
SOSTENIBLE**

www.laurant.com

Un projecte de:

Finançat per:

novessendes
fundació cívica

Horta del Rajolar
Betxí

GENERALITAT
VALENCIANA

**SEMPRE
TEUA**
La teua llengua